

Sigmund Frojd
ODABRANA DELA

Naslovi originala
Selbstdarstellung

Sigmund Frojd

AUTOBIOGRAFIJA

NEVEN

I

Neki od saradnika na izradi ove serije *Autobiografija* izrazili su u svojim uvodnim izlaganjima ozbiljne napomene u vezi sa neuobičajenim teškoćama s kojima su se susreli u obavljanju zadatka kojeg su se poduhvatiti. Mislim da su u mom slučaju ove poteškoće bile još i veće zbog toga što sam već više puta objavio radove u kojima sam se pozabavio ovom tematikom, a iz prirode samog predmeta proizilazi da je u njima bilo više reči o mojoj ličnoj ulozi nego što je to uobičajeno ili što bi u nekom drugom slučaju bilo potrebno.

Prvi prikaz razvoja i sadržaja psihoanalize dao sam 1909. godine, u okviru pet predavanja koja sam održao na Univerzitetu Klark u Vorčestru u Masačusetsu, na koji sam bio pozvan povodom proslave dvadesetogodišnjice osnivanja ove institucije.¹ Tek pre kratkog vremena popustio sam iskušenju da napišem članak sličnog sadržaja i to sam učinio za jedan američki zbornik, u kojem je bilo reči o počecima XX veka, budući da je u njemu odati priznanje značaju psihoanalize kojoj je posvećeno jedno posebno poglavlje.²

¹ Objavljeno na engleskom u *Američkom psihološkom žurnalu*, 1910. na nemačkom, pod naslovom *O psihoanalizi*, kod F. Deuticke, Beč. 7. izdanje. 1924 (sadržano u VIII knjizi *Sabranih dela*).

² *These eventful years. The twentieth Century in the making as told by many of its makers*. Two volumes. London and New York, The Encyclopaedia Britannica Company. Moj članak koji je preveo dr A. A. Brill (A. A. Brill), čini LXXIII poglavlje druge knjige. (Na nemačkom u *Sabranim delima*, knjiga XIII, str. 403.)

U periodu između ova dva spisa, objavljen je rad *O istoriji psihoanalitičkog pokreta*, koji sadrži sve ono bitno što bih imao da saopštim na ovom mestu.³ Pošto ne bih smeo da protivurečim sebi, niti bih želeo da se ponavljam od reči do reči, moraću da pokušam da pronađem neki nov odnos ravnoteže između subjektivnog i objektivnog prikaza i između biografskog i istorijskog interesa.

Rođen sam 6. maja 1856. godine, u Frajburgu u Moravskoj, jednom malom gradu u današnjoj Čehoslovačkoj. Moji roditelji su bili Jevreji i ja sam bio i ostao Jevrej. Što se očeve porodice tiče, oni su, koliko mi je poznato, dugo živeli na Rajni (u Kelnu), a onda su zbog proganjanja Jevreja u XIV ili XV veku pobegli na Istok i posle, tokom XIX veka, počeli da se vraćaju iz Litvanije, preko Galicije, u nemačku Austriju.

Kad sam imao četiri godine, obreo sam se u Beču, gde sam se i školovao. U gimnaziji sam bio sedam godina najbolji đak; imao sam povlašćen položaj i jedva da su me ikad i propitivali na času. Iako smo živeli u veoma skromnim uslovima, moj otac je insistirao na tome da svoj budući životni poziv izaberem isključivo na osnovu svojih sklonosti. Ni tada, a ni kasnije nisam osećao neku posebnu naklonost prema lekarskom pozivu. Naprotiv, pokretala me je neka vrsta žeđi za znanjem, koja je, međutim, više bila usmerena na odnose između ljudi nego na pojave iz prirode, a tada još nisam bio shvatio vrednost posmatranja kao glavnog sredstva za zadovoljavanje te žeđi za znanjem. Moja duboka zaoкупljenost biblijskim pričama (koja me je bila obuzela gotovo odmah kad sam savladao veštinu čitanja), izvršila je, kako ću to tek kasnije shvatiti, trajan efekat na pravac mojih interesovanja. Pod snažnim uticajem jednog svog prijatelja koji je bio nešto stariji od

³ Objavljeno u *Psihoanalitičkom godišnjaku*, VI knjiga (X knjiga *Sabranih dela*).

mene i koji je kasnije postao poznati političar, pozeleo sam da kao on studiram pravo i da se angažujem u društvenim aktivnostima. Ali, istovremeno, snažno me je privuklo tada toliko aktuelno Darwinovo učenje jer je obećavalo postizanje velikog napretka u shvatanju sveta i sećam se da sam, neposredno pre završetka gimnazije, odlučio da se upišem na medicinu pošto sam na jednom popularnom predavanju slušao profesora Karla Brula kako čita lepi Geteov esej *Priroda*.

Studije na Univerzitetu u Beču, koje sam započeo 1873. godine, donele su mi najpre nekoliko velikih razočarenja. Pre svega, bi sam pogođen time što se od mene očekivalo da se osećam manje vrednim i strancem zato što sam Jevrejin. Ono prvo odbio sam najodlučnije; nisam nikada shvatio zašto bi trebalo da se stidim svog porekla, ili, kako je to počelo da se govori – svoje rase. Odrekao sam se, bez mnogo žaljenja, uskraćenog mi pripadanja nemačkom narodu. Smatrao sam da će za marljivog saradnika, i bez ovakve vrste uvrščivanja, uvek morati da se nađe neko mestašće među ljudima. Ipak, za moju budućnost je značajna posledica ovih mojih prvih utisaka sa Univerziteta bila ta da sam se vrlo rano upoznao sa sudbinom čoveka koji se nalazi u opoziciji i koji je odvojen od „kompaktne većine”. Na ovaj način bila je pripremljena osnovica za izvesnu nezavisnost u donošenju suda.

Osim toga, u prvim godinama studija doživio sam i to da mi posebnost i uskost mojih sklonosti onemogućuje uspeh u više naučnih predmeta u koje sam bio uronio s preteranim mladalačkim žarom. Tako sam uvideo istinitost ove Mefistove opomene:

*Uzaludno ćete naokolo kružiti
Svako nauči samo ono što može.*

U fiziološkoj laboratoriji Ernsta Brikea (Ernst Brücke) pronašao sam konačno mir i potpuno zadovoljenje, kao i osobe koje